

Seminář č. I. – Právní argumentace – použití tradičních metod výkladu

Zadání příkladů:

- 1) Ústavní soud ve svých nálezech sp. zn. Pl. ÚS 21/96 a sp. zn. Pl. ÚS 33/97 vymezil pro oblast judičiální typově situaci, kdy je třeba odchytil se od interpretačního výsledku docíleného jazykovým výkladem, a dále také vztah jazykového a teleologického výkladu. Jaký je Váš názor na úlohu jazykového výkladu v právní interpretaci?

„Je nutno rozlišovat případy, ve kterých lze soulad ustanovení právního předpisu s ústavním pořádkem zabezpečit jeho ústavně konformní interpretací a kdy tak učinit nelze a je nutno přistoupit k jeho zrušení. Soud přitom není absolutně vázán doslovným zněním zákonného ustanovení, nýbrž se od něj smí a musí odchytil v případě, kdy to vyžaduje ze závažných důvodů účel zákona, historie jeho vzniku, systematická souvislost nebo některý z principů, jenž mají svůj základ v ústavně konformním právním řádu jako významovém celku. Je nutno se přitom vyvarovat libovůle; rozhodnutí soudu se musí zakládat na racionální argumentaci.“ (citace odůvodnění nálezu ÚS sp. zn. Pl. ÚS 21/96 ze dne 4. 2. 1997).

Dalším naprosto neudržitelným momentem používání práva je jeho aplikace, vycházející pouze z jeho jazykového výkladu. Jazykový výklad představuje pouze prvotní přiblížení se k aplikované právní normě. Je pouze východiskem pro objasnění a ujasnění si jejího smyslu a účelu (k čemuž slouží i řada dalších postupů, jako logický a systematický výklad, výklad e ratione legis atd.). Mechanická aplikace abstrahující, resp. neuvědomující si, a to buď úmyslně nebo v důsledku nevdělanosti, smysl a účel právní normy, činí z práva nástroj odcizení a absurdity. Akceptace i dalších pramenů práva, kromě práva psaného (zejména obecných právních principů), evokuje otázku jejich poznatelnosti. Jinými slovy evokuje otázku, zda je jejich formulování věcí libovůle, nebo zda lze stanovit při jejich formulování do určité míry objektivizovatelné postupy. (citace odůvodnění nálezu ÚS sp. zn. Pl. ÚS 33/97).

- 2) **Přiřaďte k jednotlivým výkladům použité právní argumenty a určete, ze které výkladové metody jsou dovozeny:**
- a) Věci jsou podle § 119 odst. 1 občanského zákoníku movité nebo nemovité, třetí možnost není.
- b) Jestliže za trestný čin pohrdání soudem (§ 336 trestního zákoníku) může soud uložit pouze trest odnětí svobody až na dva roky nebo propadnutí věci či jiné majetkové hodnoty, je vyloučeno uložit jiný trest (jiné tresty), jako např. propadnutí majetku, zákaz činnosti apod., uvedené v § 52 trestního zákoníku.
- c) Vrací-li se podle zákona č. 243/1992 Sb. majetek těm, kdo byli zbaveni občanství a pak jej nabyli zpět, musí být tím spíše vrácen těm, kterým nebylo nutno občanství vracet, protože jej vůbec nepozbyli.
- d) Je-li pro řízení o kasační stížnosti (z. č. 150/2002 Sb., soudní řád správní) třeba povinného zastoupení advokátem, nelze trvat na této procesní povinnosti tehdy, pokud se jedná o kasační stížnost proti usnesení o neustanovení advokáta.

- 3) **Porovnejte znění čl. 78 a čl. 79 odst. 3 Ústavy. Posud'te, zda vláda podle čl. 78 může vydat nařízení i bez výslovného zákonného zmocnění, které se vyžaduje u právních předpisů vydaných ministerstvy a jinými správními úřady. Pokud dospějete k více možným variantám výkladu, odůvodněte je a pojmenujte argumenty, které jste použili.**
- 4) **Který argument je podstatou aplikace následujících zákonných ustanovení? Zvažte, jaké důsledky má tato metoda právní úpravy v kontextu principu právní jistoty a autonomie vůle, příp. ve veřejném právu? Kde nalezneme pravidla pro legislativní užití výrazů „obdobně“ a „přiměřeně“? Diskutujte o povaze tohoto výkladového instrumentu.**
- a) § 611 občanského zákoníku:
Ustanovení o kupní smlouvě se přiměřeně použijí i na smlouvu, podle které si smluvní strany směňují věc za věc, a to tak, že každá ze stran je považována ohledně věci, kterou směnou dává, za stranu prodávající, a ohledně věci, kterou směnou přijímá, za stranu kupující.“
- b) § 322 obchodního zákoníku:
(1) Na bankovní záruku se použijí jinak přiměřeně ustanovení o ručení.
(2) Vztah mezi bankou a dlužníkem se řídí podle ustanovení o smlouvě mandátní.
- c) § 154 správního řádu:
Jestliže správní orgán vydává vyjádření, osvědčení, provádí ověření nebo činí sdělení, která se týkají dotčených osob, postupuje podle ustanovení této části, podle ustanovení části první, obdobně podle těchto ustanovení části druhé: § 10 až § 16, § 19 až § 26, § 29 až § 31, § 33 až § 35, § 37, § 40, § 62, § 63, a obdobně podle těchto ustanovení části třetí: § 134, § 137 a § 142 odst. 1 a 2; přiměřeně použije i další ustanovení tohoto zákona, pokud jsou přítom potřebná.
- 5) **Které právní argumenty užijete v následujících případech? Pokuste se formulovat i opačné argumentační pozice než ty, které považujete za správné řešení problému.**
- a) Je-li dle dopravního značení dán zákaz zastavení, je dán současně i zákaz stání?
- b) Nestanoví-li zákon jinak, má oprávněný držitel stejná práva jako vlastník, zejména má též právo na plody a užitky z věci po dobu oprávněné držby (§ 130 odst. 2 občanského zákoníku). Má takový oprávněný držitel povinnost stanovenou v § 128 odst. 1 občanského zákoníku?

Použitá literatura:

- Gerloch A. a kol.: Seminární praktikum z Teorie práva. Eurolex Bohemia, Praha 2004.
- Večeřa, M. a kol. Sbíрка příkladů z teorie práva. Praha: Aspi, 2005.

